

#StandwithUkraine

**TOGETHER UNITED:
НАУКОВЦІ ПРОТИ ВІЙНИ**



**Збірник тез
І МІЖНАРОДНОЇ БЛАГОДІЙНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Лабораторія проектів та ініціатив
Факультет міжнародних відносин
Факультет економіки та управління
Факультет інформаційних технологій і математики
Географічний факультет
Громадська організація «Інститут транскордонних ініціатив»
Ротарі Сателіт Клуб Київ Волинь Прайд

TOGETHER UNITED: НАУКОВЦІ ПРОТИ ВІЙНИ

**Збірник тез доповідей
І МІЖНАРОДНОЇ БЛАГОДІЙНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**



**Луцьк
Вежа-Друк
2022**

УДК 172.4:005.745]: 004.773.6:378.4(477.82)
Т 50

Рекомендовано вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 7 від 28 травня 2022 р.)

Редакційна колегія:

Павліха Н. В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Волинського національного університету імені Лесі Українки, голова правління Громадської організації «Інститут транскордонних ініціатив», ротарійка.

Цимбалюк І. О. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Хомюк Н. Л. – доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки, ротарійка.

Науменко Н. С. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин і управління проектами Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Т 50 Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.). – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. –1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 8,30 Мб.

ISBN 978-966-940-410-7

Видання містить тези доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції «Together united: науковці проти війни», яка відбулася 20 травня 2022 року у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

У збірнику тез представлено результати обговорення сучасних викликів військових дій та пошуку шляхів до порозуміння і миру в третьому тисячолітті. У публікаціях розглядаються актуальні проблеми безпеки сталого розвитку, гуманітарної кризи, екологічних потрясінь; економічні наслідки військових дій; питання міжнародної комунікації та дипломатії на шляху до порозуміння та миру; аспекти застосування інформаційних технологій в екстремальних умовах; наслідки та ефекти вимушеної міграції; проблеми освіти і науки в умовах війни.

Збірник призначений для науковців, представників різних академічних дисциплін, докторантів, аспірантів, студентів й усіх тих, кого турбують питання наслідків військових конфліктів і відновлення розвитку та миру у третьому тисячолітті.

УДК 172.4:005.745]: 004.773.6:378.4(477.82

ISBN 978-966-940-410-7

© ВНУ імені Лесі Українки,
ГО «ІТІ»,

Ротарі Сателіт Клуб Київ Волинь
Прайд. 2022

References:

2. Simplification of border crossing with Poland URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2022/05/23/ukrayina-i-polshha-domovylys-sprostyty-perety-n-kordonu-mizh-krayinamy/>.
3. Supply of weapons from the United States URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/07/novyna/bezpeka/ssha-vydilyayut-ukrayini-dodatkovyj-paket-vijskovoyi-dopomohy-150-miljoniv-dolariv>.
4. Law on Land Lease URL: <https://delo.ua/ru/politics/senat-ssa-prinyal-zakon-kotoryi-uskorit-otpravku-voennoi-texniki-v-ukrainu-lend-liz-395256/>.
5. Ukraine and the UK URL: <https://www.gov.uk/world/ukraine/news>.
6. War in Europe gives the UK new momentum for a role on the world stage URL: <https://amp.france24.com/en/europe/20220413-war-in-europe-gives-the-uk-new-momentum-for-a-role-on-the-world-stage>.

Грицевич Юрій, канд. філол. наук, старший викладач кафедри історії та культури української мови, Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

НЕОЛЕКСЕМИ ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Мова народу, за влучним висловом німецького філософа й мовознавця Вільгельма фон Гумбольдта (1767-1835), – це його дух, і дух народу – це його мова. З огляду на це правомірно вважати мову найточнішим індикатором переломних, критичних моментів і змін у житті суспільства, адже «мова, яка існує в мінливому світі і не змінюється сама, перестає виконувати свою функцію» [2, С. 89]. «Реальність повномасштабної війни, у якій живуть Україна і українці від 24 лютого 2022 року, народила кардинально відмінну від мирної мовну реальність – наповнену принципово новими текстами, одиницями, іменами персоналій і назвами реалій, прецедентними феноменами, осучасненими сенсами» [4, С. 86].

Словник сучасних номінацій активно поповнився неолексемами, які репрезентують реалії війни, зазнаючи

семантичної трансформації, оновлення «внутрішньої» форми тощо. Наведемо приклади розвитку нових лексем та нових значень в уже відомих словах:

БАЙРАКТАР – турецький ударний оперативно-тактичний середньовисотний безпілотний літальний апарат з великою тривалістю польоту; пор.: «Склали **байрактар** на заводі, і створений він був для війни» [1, С. 1], «Напередодні прибережну «зеленку» «відпрасували» **«Байрактарами»**, тож спротиву з лісосмуги не було» [1, С. 3].

ВАТА – прибічники офіційної риторики Кремля; пор.: «І я ж для **«вати»** символ українського нацизму року так з 2007-2008, напевне» [3, С. 23].

ГЕЙРОПСЬКИЙ – ад'єктив, що виник у російському антизахідному дискурсі як вияв гомофобії на позначення Європи як місця збочення природних гендерних ролей, вільних гомосексуальних стосунків, пор. у літ. контексті: «Тож хріна тобі лисого, жолудь ти **гейропський**, тебе я точно утилізую як треба!» [1, С. 102], «Чорт, цемент у нас херовий, а **гейропський**, падло, під санкціями» [1, С. 105].

ДВОХСОТИЙ – умовне позначення в армії загиблого військовослужбовця; почало використовуватись із часу війни в Афганістані (1979-1989); пор.: «Особливо страшно було почути: «В нас **200-й»**» [3, С. 92], «Після першого **«200-го»** ворога було дуже не по собі» [3, С. 89], **««Двохсотих»** усіх пам'ятаю. Всіх» [3, С. 260], «Він **не «двохсотий»** і, на щастя, не каліка» [3, С. 352].

ДЕЕНЕРІВЕЦЬ – підконтрольний РФ бойовик із тимчасово окупованих територій; пор.: «Нам пощастило в якомусь сенсі, що ми потрапили до росіян. Вони зневажливо ставились до **«деенерівців»**, називали їх бидлом» [3, С. 136].

ДРОН – безпілотний літальний апарат (БПЛА) військового чи цивільного призначення, різновид військового робота; в ширшому сенсі — мобільний, автономний апарат, запрограмований на виконання якихось завдань (наприклад, автономні системи, створені для польоту, розроблені для

виконання місій, потенційно небезпечних для людини); пор.: «Ракети **на дронах** не такі потужні, щоб трощити все довкола, проте вправний інженер здатний розрахувати потрібні точки для того, конструкції зруйнувались» [1, С. 92], «**Дроники** мчать швидко, і їх ще треба вчасно скеровувати, бо ж розіб'ються без усякої користі» [1, С. 90].

ІНОАГЕНТ – статус, який присвоюється в Росії некомерційним організаціям, засобам масової інформації, фізичним особам та незареєстрованим громадським об'єднанням, які отримують іноземне фінансування та займаються політичною діяльністю всередині Росії, пор.: «Той таки інспектор Гроссільгоспнагляду Пустомакітренко тільки посилив своє завзяття в боротьбі з буржуйськими **іноагентами**» [1, С. 102].

ІХТАМНЄТИ – неологізм, який став відомим після пресконференції 04 березня 2014 р., коли президент РФ заперечив військову присутність своїх вояків під час захоплення Криму, пор. у літ. контексті: «Колись читав, що міжнародними домовленостями заборонено воювати в однострої супротивника, але ж коли якісь угоди спиняли **іхтамнєтів** чи їх господарів?» [1, С. 231], «За даними розвідки, недобиті й деморалізовані **іхтамнєти** групувались біля північно-східного виходу з села, очікуючи евакуації» [1, С. 212].

МОРАЛ ПАТЧ – неформальні нашивки, які отримали поширення під час військових кампаній в Іраку та Афганістані серед американських військових. На відміну від знаків розрізнення та військових шевронів патчі не несуть ніякої службової інформації, а тільки свідчать про почуття гумору власника, пор. у літ. контексті: «Навіть без шеврону чи бодай **«морал патчу»**, тільки невеличкий прапорець, нестатутно, на кишені побіля серця» [1, С. 220].

МОРДОР – вживають на позначення Росії як країни-агресора. Походить від назви країни, що існувала у вигаданому світі Середзем'я Дж. Р. Р. Толкіна і була осередком сили Чорного Володаря Саурона, якого охороняють орки та тролі; пор. у літ. контексті: «А коли **Мордор** геть осатаніє від безкарності й

угатить по вас ядерними бомбами, тоді ви іншої заспіваєте, та буде запізно» [1, С. 78], «О уяви, що ми справді знищимо цей **Мордор**. Але це величезна територія з диким населенням і купою зброї, включно з ядерною» [1, С. 77].

НЕДОРЕСПУБЛІКА – тимчасово окупована територія України; самопроголошені бойовиками Донецька та Луганська "народні республіки", т. зв. Л/ДНР; пор. у літ. контексті: «Віконниці з намальованим прапором **недореспубліки** криво звисали і тримались невідомо на чому» [1, С. 213].

НУЛЬ – умовна лінія, що визначає межі підконтрольної Збройним силам України території; передова лінія оборони; пор.: «Хтось поїхав **на «нуль»** слідом за коханим, для декого з дівчат служба у війську стала логічним продовженням волонтерства, хтось вирушив на передову просто з Майдану» [3, С. 3].

ПІНДОС, ПІНДОСІВСЬКИЙ – етнофілізм; вживається як образлива назва американців / усього американського, пор. у літ. контексті: «Давай, Гугел, виручай, викормиш **піндосівський**, як не дати розмножитись?!!» [1, С. 106], «Мне б твої проблеми! Тут вон **піндосов** пака хакнеш – рака родіш» [1, С. 109].

ППО-шники – військові, які беруть участь у заходах протиповітряної оборони, спрямованих на відвернення або зменшення дієвості ворожого повітряного удару, пор. у літ. контексті: «Але ж це не чисте поле. **ППО-шники** навряд чи стануть наосліп гатити ракетами по центру власної столиці» [1, С. 87].

РАШКА – зневажлива назва Росії (від англ. Russia), пор.: «Слухай сюди. Таке в світі коїться! Вірніше, **в рашці**. Схоже, тепер уже остаточно триндець тому совку» [1, С. 111].

РУСКІЙ МИР – соціально-політична ідеологія, суть якої полягає у використанні православної віри, слов'янського коріння, російської мови, якоїсь «особливої духовності» (як-от «спільність виходу з купелі Володимирового хрещення») для утримання України в підпорядкуванні Москви, пор.: «**Рускій мір**

гірший од будь-якої пошесті, – по-філософськи відповів Садовник» [1, С. 213].

СЕКРЕТ – сторожовий орган, що виставляється на певний час на відповідній дистанції від сторожової застави з метою завчасного виявлення супротивника; пор.: «Ми йдемо із **«секрету»** і тут починається обстріл наших позицій з «Градів»» [1, С. 294].

ТРЬОХСОТИЙ – умовне позначення в армії пораненого військовослужбовця; почало використовуватись із часу війни в Афганістані (1979-1989); пор.: «Я саме тоді їхала назад, на передову, в поїзді, й мені прислали смс, що Влад **«трьохсотий»**, неважкий» [3, С. 155].

«ЧОРНІ ЧОЛОВІЧКИ» – бійці українського партизанського загону Чорний Корпус; пор.: «Коли почалась анексія Криму, в перших числах квітня, точної дати не скажу, я почула, що Семен Семенченко збирає батальйон, **«чорних чоловічків»** (назви «Донбас» тоді ще не було)» [3, С. 117].

Отже, констатуємо активізацію інноваційних процесів у словниковому фонді української мови як реакцію на трагічні події війни.

Список використаних джерел:

1. Все буде паляниця. Антологія сучасної української фантастики. URL: <https://play.google.com/books/reader?id=QuRjEAAAQBAJ&pg=GBS.PP1> (Дата звернення: 13.05.2022).
2. Коробка, Г. О. (2017). Лексичні новотвори в сучасній сміховій культурі українців. Вісник КНЛУ. Серія Філологія, 20, 89–96.
3. Подобна, Є. Дівчата зрізають коси. URL: <https://play.google.com/books/reader?id=JOF9DwAAQBAJ> (Дата звернення: 06.05.2022).
4. Сюта, Г. М. (2022). Мовна реальність періоду війни: актуальні тексти і словник. Актуальні проблеми міжкультурної комунікації: зб. матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, 06 квітня 2022 року, Луцький національний технічний університет. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ. 82–86.